

11.5.1. YAHUDİLİK Özet

Yahudilik Mısır'ın Sina yarımadasından Filistin'e uzanan Kenan topraklarında ortaya çıkmıştır. Tarih içinde çeşitli sürgünler yaşayan Yahudiler zamanla dünyanın pek çok yerine yayılmışlardır. Bugün dünyanın çeşitli yerlerinde (ABD, Avrupa ve özellikle İsrail'de) yaklaşık 20 milyon civarında Yahudi yaşamaktadır. Yahudilik ulusal bir din olduğu için diğer milletler arasında fazla yayılmamıştır. Yahudi Yahudi ismi, Hz. Yakub'un büyük oğlu Yahuda'dan gelmektedir. İbrani Hz. İbrahim'in büyük atası Eber'in soyundan gelen anlamında İbraniler denir. Musevi Musevi, Hz. Musa'nın şeriatına bağlı olan kimse demektir. İsrail Hz. Yakub'a İsrail, onun soyundan gelenlere de İsrailoğulları denir.

Tarihçe

Yahudilik günümüzde yaşayan ilahi dinlerin en eskisidir. Köken olarak Hz. İbrahim'in oğlu İshak'ın oğlu olan Yakup peygamberin 12 çocuğundan gelen nesillere dayanır. Dinî kurallar bakımından Hz. Musa ve ona indirilen Tevrat'a dayanmaktadır. Tevrat'a Tevrat'a göre Hz. İbrahim ailesiyle beraber Tanrı'nın emriyle Kenan topraklarına göç etmiştir. Bu toprakların Tanrı tarafından onlara mülk olarak verildiği, Tanrı ile Hz. İbrahim arasında bir ahit yapıldığı, Tanrı'nın Hz. İbrahim'i ve soyunu bereketli kıldığı ifa-

11. SINIF 5.ÜNİTE ÖZETİ YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

de edilir. Yahudilerin soyu, Hz. İbrahim'den sonra Hz. İshak ve Hz. Yakub ile devam eder. Hz. Yusuf zamanında Hz. Yakub ve oğulları Mısır'a yerleşmişler ve orada uzun süre kalmışlardır. Ancak Hz. Musa'dan önceki dönemde itibarlarını kaybetmiş ve köleleştirilmişlerdir. Tevrat'ın Çıkış bölümünde, Hz. Musa'nın Yahudileri Mısır'dan çıkardığı ve Kızıldeniz'den geçirdiği ifade edilir. Hâkimler Dönemi'nden sonra M.Ö. 1000 yılları civarında sırasıyla Saul, Hz. Davud ve Hz. Süleyman dönemleri yaşanmıştır. Yahudiler, bu kişileri kral kabul ettikleri için bu döneme de Krallar Dönemi denilmiştir. Kral Davud, Yahudi birliğini sağlamış ve güçlü bir devlet kurmuştur. Kral Süleyman ise Süleyman Mabedi'ni yaptırmış ve bu mabet Yahudilerin dinî ve millî hayatlarının merkezi olmuştur. Mabedin yapılmasıyla Yahudi tarihinde I. Mabet Dönemi başlamıştır. Krallar Dönemi'nden sonra Yahudi devleti, Kenan Bölgesi'nin kuzeyinde İsrail, güneyinde Yahuda adıyla iki krallığa bölünmüştür. Kuzeydeki İsrail Krallığı o dönemki peygamberlerinin uyarılarına rağmen tek tanrı inancından uzaklaşmıştır. Çok tanrı inancına geçen İsrail Krallığı, Asurlular tarafından M.Ö. 722 yılında yıkılmıştır. Güneydeki Yahuda Krallığı ise M.Ö. 587 yılında Babilliler tarafından yıkılmış, mabet tahrip edilmiş ve Yahudiler Babil'e sürülmüştür. Böylece Yahudi tarihinde I. Mabet Dönemi sona ermiştir 70 yıllık sürgünden sonra Yahudilerin, Kudüs'e dönüp Babilliler tarafından yıkılan mabedi

11. SINIF 5.ÜNİTE ÖZETİ YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

onarmasıyla II. Mabet Dönemi başlamıştır. Bu dönemde en önemli kişilerden biri olan Ezra, Yahudiliğin bugünkü yapısının oluşmasında önemli rol oynamıştır. Bu dönem M.S. 70 yılında mabedin Romalılar tarafından yıkılmasına kadar sürmüştür. II. Mabet Dönemi'nden sonra rabbiler (Yahudi din adamları) tarafından Tevrat'ın sözlü yorumları yapılmış, Talmud (Yahudi sözlü geleneği) oluşturulmuştur. Yahudiler, M.S. 5. yüzyıldan itibaren yaşadıkları bölgelerde kurdukları sinagogların etrafında varlıklarını devam ettirmişlerdir

İnançlar

Yahudilikte her şeyi yaratan her şeye hükmeden tek Tanrı inancı vardır. Yahudiler, Tanrı'ya "Yahve" (Yahova) veya "Elohim" adını verirler. Ölümden sonra dirilme, Yahudi kutsal metinlerinde iki yerde anlatılmasına rağmen

bir iman esası olarak zikredilmez. Günümüz Yahudi mezhepleri arasında da ahirete imanı kabul etmeyenler vardır. 13. Yüzyılda Musa b. Meymun'un belirlediği inanç esasları:

- 1) Tanrı, var olan her şeyi yaratmıştır ve onlara hükmetmektedir.
- 2) Tanrı birdir ve ondan başka ilah yoktur.
- 3) Tanrı cisim değildir ve hiçbir şekilde tasvir edilemez.

11. SINIF 5.ÜNİTE ÖZETİ
YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

- 4) Tanrı ezelf ve ebedifdir.
- 5) İbadet sadece Tanrı'ya mahsustur. Ona ortak koşulamaz.
- 6) Peygamberlerin bütfin sözlere haktır.
- 7) Hz. Musa kendisinden önceki ve sonraki peygamberlerin en büyüğüdür.
- 8) Elimizde olan Tevrat, Musa'ya verilenin tamamıyla aynısıdır.
- 9) Tevrat değiştirilmeyecektir, Tanrı başka Tevrat göndermeyecektir.
- 10) Tanrı, insanın bütfin işlerini ve düşüncelerini bilir
- 11) Tanrı, emirlerini yerine getirenleri ödüllendirir, ihlal edenleri cezalandırır.
- 12) Mesih gelecektir, geciktięi halde onun gelmesini bekleyeceęim.
- 13) Tanrı'nın bildiği bir zamanda, ölümden sonra diriliş gerçekleşecektir.

Peygamber ve Kitap İnancı

Kendilerini iyiye ve güzelliğe götüren herkese peygamber derler. Kadınlardan peygamber olabileceğine de inanırlar. Yahudiler Hz. İsa'yı (a.s.) ve Hz. Muhammed'i (s.a.v.) peygamber olarak kabul etmezler. Hz. Davud (a.s.) ve Hz. Süleyman'ı (a.s.) ise sadece kral olarak kabul ederler. Yahu-

11. SINIF 5.ÜNİTE ÖZETİ YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

dilikte ilk peygamber Hz. İbrahim, son peygamber ise Malaki peygamberdir. En önemli peygamber ise Hz. Musa'dır.

On Emir

Yahudilikte dini kurallar Hz. Musa'ya Sina dağında vahiy yoluyla verilen on

emire dayanır. Bunlar Yahudi şeriatının temelidir. İnanç, ibadet ve ahlak kurallarından oluşan bu emirler sırasıyla şöyledir:

1. Benden başka ilahların olmayacak.
2. Put yapmayacaksın. Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın.
3. Rabbin ismini boş yere anmayacaksın.
4. Cumartesi günü hiçbir iş yapmayacaksın.
5. Annene ve babana hürmet edeceksin.
6. Öldürmeyeceksin.
7. Zina etmeyeceksin.
8. Çalmayacaksın.
9. Komşuna karşı yalancı şahitlik yapmayacaksın.

10. Komşunun hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin

Neviim ve Ketuvim kitaplarında Hz. Musa'dan (a.s.) sonraki olaylar ve peygamberler anlatılır. Tanrı inancından, anlayış ve sevgiden bahseden ve yüz elli ilahiden oluşan Mezmurlar (Zebur), Ketuvim kitabının içinde yer alır. Yahudiler arasında Mezmurlar'ın I. Mabad Dönemi'nden sonra derlendiğini ifade edenler de vardır. Tevrat'ın sözlü bir yorumu olan Talmud, MS 2. yüzyılda yazıya geçirilmiştir. Talmud'un asıl metni Mişna'dır. Gemera Mişna'nın açıklaması niteliğindedir.

Ritüeller

Ritüel, bir dinî törenin uygulanması ile ilgili kurallar bütünü olarak tanımlanır. Haftalık ritüeller Kur'an'da "sebt", İbranice'de ise "şabat" diye isimlendirilen cumartesi günleri sinagoglarda yapılır. Yahudiler, şabat günü çalışmaz ve bu günü tatil olarak kabul ederler. Yahudilikte erkekler, 13 yaşını doldurduktan sonra ritüellerden sorumludurlar ve ritüel esnasında başlarına

"kipa" denilen şapkayı takmak zorundadırlar. Kadınlar ritüellerden sorumlu değildir ancak ritüelleri başları örtülü bir şekilde takip edebilirler.

Yahudilerde ritüeller günlük, haftalık ve yıllık olarak yapılır. Günlük ritüeller sabah saatlerinde, öğle ile ikindi arasında ve akşamdan sonra yapılır.

11. SINIF 5.ÜNİTE ÖZETİ YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK

Ritüeller esnasında kutsal metinlerden bölümler okunur ve dua edilir. Yahudilerin yıl içinde pek çok dinî günleri ve bayramları vardır. Bunlar da yıllık ritüel özelliği taşımaktadır.

Semboller ve Kutsal Mekânlar

Davud yıldızı: Altı köşeli yıldız günümüzde İsrail devletinin bayrağında da yer almaktadır. Menora: Yedi kollu şamdandır. Bu kollar haftanın günlerini simgeler. Yahudilikte kutsal mekânların en önemlileri; Sinagog, Süleyman Mabedi ve Ağlama Duvarı'dır.

Siyonizm

Günümüz Yahudi mezhepleri dışında 19. yüzyılda ortaya çıkan, Kudüs ve çevresinde Yahudi devleti kurmayı amaçlayan Yahudi hareketine Siyonizm denir. Siyonizm hareketinin birçok çeşidi olmasına rağmen politik ve dinî Siyonizm ön plana çıkmıştır

YENİ NESİL EFSANEM SERİSİ

YENİ NESİL AKILLI DEFTERLERİMİZ

YENİ NESİL SORU BANKALARIMIZ

Sipariş Tel:

0 555 153 08 74 - 0 505 979 88 88

Sadece Din Dersi...

DDY YAYINLARI